

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA.

XIII. letnik.

Junij.

6. št. 1907.

OPIS TRENTE.

I. LEGA. (Dalje.)

JOS. ABRAM.

Nekaj pripomb o krajevnih imenih.

V lanskem letniku »Plan. Vestnika« je dr. Tuma omenil z ozirom na ime trentske gore »Kukla«, da pomeni v ruščini ta beseda punco iz cunj in da se rabi v tem pomenu tudi v Policah na Dolenjskem.

Kako pa naj bi bila dobila gora to ime? »Punci iz cunj« ni podobna, — nekoliko podobnosti razberemo le, ako si predstavljamo punco sedečo, gledati pa moramo goro od zahoda. Naročje in noge bi tvorila planina Kukla z lepo obraslimi strminami nad trentsko cerkvijo, glavo pa in prsi pobočje in glava Goličice(!).

Mogoče pa pomeni kukla kapuco (ital. cuculla, glej Pleteršnikov slovar) in je dobila gora ime odtod, ker je, oziroma je bila zadnji obrasli vrh od Loga do Razora in se imenuje takoj prvi vrh potem že »Goličica«. Ime Trenta je itak tudi laško. Ime »Kukla« pa je lahko tudi v sorodu z besedo »kukelj« = rob, rogelj.

Da je pa tudi beseda »kukla« v pomenu »punca iz cunj« bila znana sploh med Sloveni, ni dvoma; to nam pričajo stari bajeslovni obredi, ki so se pri nas sicer že skoraj poizgubili, a so še n. pr. na Ukrajini docela ohranjeni. Na praznik Kupala (starega solnčnega božanstva), na naš kresni večer, napravljajo na Ukrajini še dandanes fantje in dekleta »kuklo« iz slame, jo oblečejo in okrasé z vencem. To »kuklo« postavijo nad vodo in jo nazivajo »Kupalo«. Obenem napravijo še drugo »kuklo« iz vejic, slame in kopriv, okrašeno s cvetkami in trakovi, imenovano »Marena«, ki je boginja vode in oblakov. Pred tema »kuklama« postavijo mizo z različnimi darovi in zakurijo kres. Nato se mladina prime za roke, pleše in skače čez ogenj, prepevajoč kupalske pesmi na čast Solncu-Kupalu (kupati = kopati se) in H m a r e (oblaka) — Marene.*

*) Pregled ukrajinsko-ruske narodne poezije, Filjaret Kolessa, Lvov 1905, str. 24.

Kaj pa pomeni ime »Velika Dnina«? Ta gora, iz katere izvira Soča, se razteza od vzhoda proti zahodu, gleda torej naravnost proti jugu in ima zato ves dan solnce in toploto. »Velika Dnina« pomeni torej kraj, goro, ki je zelo na solncu, ki je zelo vroča, ker leži proti poldnevu (Huda južina). Kakor besedo »kukla«, tako sem zasledil tudi besedico »dnina« v ukrajinskem (maloruskem) jeziku in pomeni »dan«, »velika dnina« pa »veliki dan«, t. j. poldan, ko je vroče. Narodna pesem poje:

»Kazala mi Katerina, kazala Irina :

Dobre spati u holodi (hladu), jak (ko je) velika dnina.«

Zanimivo je tudi ime »Zapôden« (rod. »Zapodna«). Na vprašanje »kje« odgovarja Trentar večkrat nego »v Zapôdnu« kar »Zapôdnem«, kar najbolj potrjuje izvor imena od »poldne«. Zapôden je kraj, gora, kamor se solnce obrača šele popoldne, torej kraj, gora za poldnem. Glas »l« = »v« se je zatopil kakor v imenu »Ponca« = Povnca, Poldnica v Jalovškem pogorju. Na Čepovanskem je hrib »Poldanovec«. Napačno je torej pisati »Zapoten« ali »Zapotem«. Uradna nemška spaka se glasi: Trenta Boden! Da je pravilno ime Zapôden in ne Zapoten, je bil že pred skoraj 40 leti v Trenti nameščen vikar Anton Červ prepričan. Ta učeni mož, ki je vrlo dobro poznal slovenščino in tudi več drugih slovanskih jezikov, je pisal prijatelju Šimnu Gregorčiču ml. (vikarju v Trenti od l. 1882.—1884.) med drugim: »Pozdravi mi.... Jovža za P o v d n o m«.

Pri tej priložnosti naj še omenim tudi besede »čeča« = dekle, ki je v navadi v Trenti in na Bolškem sploh. Majhno dekle = čečica. V Pleteršnikovem slovarju nahajamo besedo čeča in čača, kar pomeni nemški Puppe, Spielzeug in pa dekle. »Čača« v češčini in »cjacja« v ruščini pomeni tudi »igračo«, punco iz cunj; v ukrajiniščini nahajamo pa besedo »čiča«, ki pomeni »cvetico« in sploh vsako lepo reč in igračo, pa tudi razvajeno, negovano osebo.

II. ZGODOVINSKI PODATKI.

Po opisu lege Trente bi morali priti na vrsto prirodoznanski opisi, pred vsem pa natančen opis gorovja, planinskih poti in drugih posebnosti. Toda kako naj podam prirodoznanski opis, če se pa na to malo ali nič ne razumem! Rastlinstvo n. pr. je lepa reč, a odkrito povem, da mene zanima in mičeta na cveticah le lepota in duh, za imena pa mi ni toliko, za latinska in nemška celo nič. S tem se sicer ne morem ponašati, a vsakdo ima svoje slabosti. Še manj nego do rastlin mi je do kamenja, s katerim

celo ne maram priti v preveliko in prisrčno dotiko — še z nogo ne, tem manj z roko in nosom. Opombe o rudah pa že potaknem kod med spis.

Kar se pa tiče gora, prelazov in poti, to je že večinoma opisano v dosedanjih spisih in potopisih o Trenti, nedostatke odpravimo z združenimi močmi planincev od leta do leta.

Kaj pa z zgodovino Trente? Morda bi kdo vprašal, kaj ima »Plan. Vestnik« opraviti z zgodovino? A jaz sem prepričan, da bodo vrli planinci radi brali tudi ta sestavek! Veliki večini planincev je zgodovina Trente docela neznana, a zelo vsak obiskovalec Trente se gotovo povprašuje, kako so neki zablodili ljudje v ta kot medvedov in drugih zverin, v večne pragozde, ki so nekdanj docela pokrivali vso Trento, in med to velikansko gorovje, ki preti zadušiti vse soteskam podobne doline in kar je živega v njih?

Trenta se je našim planincem zlasti zadnja leta zelo priljubila; vsaka malenkost jih vrlo zanimlje. Ako pa kdo kako stvar vzljubi, jo hoče poznati docela in potem ima še toliko večji užitek! Lepa reč je sicer plazenje in plezanje po gorah, vendar treba, da se zanimamo tudi za kraje in ljudstvo v gorah, da živimo in dišemo ž njim kakor z grebeni in čermi. Čim širše obzorje, tem večji nasladek! Koliko več užitka in življenja nam nudi pokrajinska slika ali fotografija, ako vidimo na njej tudi kako živo bitje, ako vidimo na planini trop ovac in koza, med njimi na skali pa pastirja s piščalko! In slednjič, ali nima turist drugega smotra in naloge, kakor le samega sebe kratkočasiti ter si krepiti duha in telo? Turist mora biti tudi kulturni delavec, naše slovstvo in sploh domovinoznanstvo pa ima vse polno, deloma sila pomanjkljivo negovanih panog. In temu smotru mora kajpada tudi služiti naš »Planinski Vestnik«.

* * *

Torej zgodovina Trente! O preteklosti Trente se ne ve mnogo, zanesljivega tudi ni kaj prida; zato uvrstimo v ta spis tudi ustna izročila, kakor žive še dandanes med ljudstvom. Bolje nekaj nego nič!

V Rutarjevi »Zgodovini Tolminskega« nahajamo o Trenti sledeče zgodovinske podatke, ki jih je večinoma spisal nekdanji trentski vikar Anton Červ v goriškem »Glasu« l. 1874.

»V XVI.-stoletju so začeli v Trenti železno rudo kopati. Ivan Gibellino in Gregor Kumar sta se lotila tega podjetja in napravila lastne fužine. Nadvojvoda Karel je dovolil l. 1579.

potrebna drva iz cesarskih gozdov. Ali kljub temu rudnik ni donal posebnih dobičkov, ker trentsko železo ni moglo konkurirati s koroškim in kranjskim. Rudnik je prišel kmalu v druge roke; l. 1624. so ga imeli baroni »de Grotta«. Od Zemljerjev (bolških grofov) so ga dobili nazadnje Attems. Grof Herman Attems se je mnogo trudil za ta rudnik. Na svoje stroške je dal napraviti šest ur dolgo vozno pot iz Trente v Bolc. L. 1690. je dal sezidati cerkev Marije Device Lavretanske za rudarje in l. 1693. ustanovil ondi poseben beneficij. Attems je navadno v Trenti stanoval in sam vodil delo. V svojem testamentu z dne 27. marca l. 1693. je določil, da ima rudnik vedno ostati lastnina prvorojenega sina v rodovini njegovega vnuka Henrika Attemsa in njegovih potomcev.

Po takem prizadevanju je poprej divja Trentska dolina v kratkem oživela. Prvi delavci so bili vojaški in jetniški begunci, nekateri celo iz laških Tirolov. Zato je tudi kraj dobil ime Trenta po laškem Trentu ali Tridentu v Tirolih. Delavci v rudniku so postavili po dolini svoje kočje in utemeljili lastne družine. Železne palice iz Trente so bile znane po vseh primorskih kovačnicah.

Ker pa trentsko železo zaradi prevelikih stroškov pri kopanju v tako oddaljenem kraju ni moglo z drugim konkurirati, zato so prodali Attems rudnik okoli l. 1750. nekemu Silbernaglu. Ali tudi ta ni imel boljšega uspeha in zato je opustil l. 1778. popolnoma kopanje železa. Takrat so se razkropili delavci na vse kraje, samo nekaj družin je ostalo v Trenti. Te pa se na malo rodovitnih tleh niso mogle drugače preživiti, nego da so zamenjale rudarsko kladivo s pastirsko palico in začele živino rediti. Tudi zadnji trentski beneficijat Franc Vaclav Lucenperger (1721—1781) je postal v pravem pomenu besede pastir, da se je mogel preživiti po prenehanju rudnika. Ljudstvo ga je sploh imenovalo le »Trentarja« in ve še sedaj mnogo o njem pripovedovati. Po njegovi smrti so ostali Trentarji 77 let brez duhovnika.«

Zdaj pa k podrobnostim.

V Trenti so bili v začetku 16. stoletja veliki gozdi — vsa Trenta je bila velikanski gozd. Kdo je bil gospodar teh gozdov, ne vem, to je pa gotovo, da so bili od l. 1533. last države*). »Onega leta je namreč ukazal cesar Ferdinand I. gozdni gosposki pregledati in opisati vse cesarske gozde in poročati, iz katerih bi se moglo kaj dobiti s prodajo v Benetke. Mnoge občine so se bale naznaniti svoje gozde, da bi jim ne bilo treba

*) Rutar, Zgodovina Tolminskega, str. 151.

od njih plačevati davkov, in zato je država razglasila te gozde za svojo lastnino. Tako so zlasti Bolčani izgubili skoro vse gozde.« Tako Rutar.

Kdaj in kako so zasledili v Trenti železno rudo? Ako uvažujemo, da so kopali rudo večinoma v Gorenji Trenti, in še to visoko gori proti Mojstrovki, dalje na planini Trenti blizu sedanje planinske poti na Jalovec in pa na planini Zapotoku (Srednjici), moramo soditi, da so jo zasledili lovci ali pa kvečemu ona komisija, ki je opisovala cesarske gozde.

Dejstvo je, da sta leta 1576. napravila tolminski plemič Ivan Gibellino in pa Gregor Kumar, skoraj gotovo Bolčan, v Trenti lastni fužini, in sicer je bila ena ravno nasproti sedanje trentske cerkve ob Soči, druga pa blizu trentskega Loga ob Zadnjici. Nadvojvoda Karel jima je leta 1579. dovolil potrebnih drv iz cesarskih gozdov.

O Ivanu Gibellinu nam pravi Rutar, da je prišla njegova rodovina Locatelli detto Gibilino konec 16. veka na Tolminsko. Pripoveduje nam tudi, da je l. 1558. pretepel duhovnika Tomaža Skočirja in da je bil zato ostro kaznovan.*) Morda je ta Ivan radi neljubih družinskih razmer in neprijetnosti zapustil Tolminsko in porabil ugodno priliko na Bolškem ter postavil v Trenti lastne fužine. Kot Italijan je poklical v Trento skoraj gotovo tudi laške delavce s Tirolskega, po katerih je dobil kraj ime Trenta. Lahko sodimo, da so bili ti rudarji po večini ljudje, ki so ubežali od vojakov ali se drugače kaj pregrešili in jih je izvabila v Trento oddaljenost in odljudnost kraja.

Po ljudskem izročilu je prišla n. pr. družina Tožbar, zdaj št. 4, s Krasa; Kvrhi, zdaj št. 9, 63, 27, 30, 49, iz Bohinja; Pretnarji, št. 41, 24, 7, iz Kranjske gore. Neki Pretnar je baje v Kranjski gori prikrikl vojaške begunce in zato ubežal. Vertelji, št. 58, 48, 10, 37, 51, so bili doma s Koroškega, po drugih s Tirolskega. Baje je bil neki Vertelj ubežal radi ponarejanja denarja. Berginjci, št. 12, 36, so bili doma iz Breginja, i. t. d.***) Mogoče je tudi sedanji vulgo »Čôt«, krčmar »Pri Triglavu«, naslednik Martina Čota (Zott), ki je bil l. 1536. prideljen kot izvedenec komisiji za uravnavo Soče.***)

*) Rutar, Zgod. Tolmin, str. 181.

**) To in večino nadaljnih vesti o Trenti in Trentarjih sem posnel po obširnih privatnih zapiskih g. Šimna Gregorčiča ml., ki je bil od leta 1882. do 1884. vikar v Trenti, zdaj pa je v Sedlu nad Kobariškem.

***) Rutar, Zgod. Tolm., str. 152.

Rudarji in drugi delavci, drvarji, so si postavili svoje kočice ponajveč v Zapodnu, blizu izvira Soče in ob fužinah.

Kakor pa kažejo vedna prodajanja rudnikov, niso mnogo nesli. Temu je bila kriva pač največ velika tuja konkurenca in pa težko odvažanje železa iz Trente. Že l. 1624. so dobili rudnik v roke baroni de Grotta, od njih bolški baroni Zemljerji (Sembler), od teh pa Attemsi. V prospěvanje rudnika treba v prvi vrsti dobril poti in nadzorstva. To so Attemsi izprevideli, in zato je grof Herman Attems zgradil na svoje stroške šest ur dolgo vozno pot do Bolca ter se nastanil v Trenti, da je laže nadzoroval delo v rudnikih in fužinah. Stanoval je pa v velikem gradu, ki je bil na mestu sedanjega župnišča. Kako obsežen je bil grad, posnamemo lahko iz zidu, ki je okoli župnišča ob Špikovem travniku in proti cerkvi. Ker je bil grad tako velik, so morebiti stanovali v njem tudi plavški delavci. Na gradu je bil tudi zvon, s katerim so oznanjali začetek in konec dela v plavžu in fužini. Ta zvonec, ki je menda železen, visi zdaj v zvoniku kot »tretji«, a vedno molči, kakor da bi žaloval po nekdanjih dobrih časih.

(Dalje prih.)

~~~~~

NOVI VOJAŠKI ZEMLJEVIDI JULSKIH PLANIN.

(Konec.)

Po J. ČERMÁKU dr. A. ŠVIGELJ.

Triglavška skupina. Luknja 1758 (1779), Veliki Triglav 2863 (2864), Mali Triglav 2725 (2740), Aljažev dom 998 (—), Dežmanova koča 2332 (—), Kredarica 2515 (—), Marije Terezije koča 2404 (2404), Vodnikova koča 1693 (—), Ferdinandova 1683 (—), Begunski vrh 2461 (2459), Cmir 2393 (2391), Urbanova špica 2299 (2294), Rjavina 2457 (2534, to merjenje se razteza do t. 2532 nove sp. mape), sedlo Krme 2020 (2025), Mišeljski vrh 2350 (2346), Tolstec (Tosc) 2275 (2270), Draški vrh vel. 2243 (2242), Draški vrh mali 2132 (2132), Debela peč 2007 (2017), Kanjavec 2568 (2570), Lepa špica 2398 (2400), Vogel 2348 (2350), Kuk 2038 (1902!), Čelo 2227 (2228), sedlo Velika vrata 1927 (1945), Kot 2001 (2003), najvišje jezero 1993 (2011), t. (Črno jezero) 1830 (1855), Bohinjsko jezero 523 (526), Blejsko jezero 475 (478). V grebenu čez Bogatin do Krna: Lavševica 2003 (2004), Vel. Bogatin 2008 (2008), Mali Bogatin 1977 (1978), Krn 2245 (2246).

Vobče se da razlika višin v obeh mapah, v kolikor znaša nad 10 *m* (pogreški do 10 *m* v gorskem terenu, kjer se ni moči posluževati najtočnejše metode merjenja, nivelacije, *) niso ravno velike hibe), najbolje tako pojasniti, da ni bil vselej en in isti vrh merjen pri starem in novem mapiranju. Vendar ni lahko razumeti, kako more n. pr. razlika obeh meritev Malega Mangarta, tega izrazitega vrha, ki ga je težko zamenjati z drugim, znašati kar 247 *m* (!), ali kako je mogel Šmihel, dobro viden vrh, po starem meriti ravno za 100 *m* več nego po novem.**)

Tudi nomenklatura nove mape se znatno razlikuje od stare. Opazovati pa je žal veliki vpliv delovanja, ki ga je razvil o posamnih delih Julskih planin A. Gstirner v »Zeitschrift des D. Ö. A. V.« Tako je n. pr. v Viški skupini staro ime Montaggio (Huda polica) zamenjeno z Bramkofel, ki ga narod ne pozna; v Kaninski skupini je ta vpliv prav usoden, ker je cela vrsta gora in vrhov samovoljno prekrščena in imena gor prenesena z druge na drugo. Čudno je, da je Gstirnerjeva nomenklatura, ustanovljena, oziroma predlagana na podstavi skrivnostnih in neznanih njegovih zemljepisnih raziskav, dobila sankcijo od krogov, ki morajo v prvi vrsti stremiti za tem, da bi imelo imenoslovje realno podstavo iz ljudske govornice, da bi bilo ljudstvu razumljivo in bi mu tudi prijalo, a ne le posameznemu »znanstveniku«, ki biva daleč od teh gora in upa, da bo na ta način odstranil možne pomote ali dozdevni nered, ako odstrani ali zenači slično zveneče nazive. Nomenklatura v onih delih, kjer ni podlegla temu ne baš blagodejnemu vplivu Gstirnerjevemu, torej na jugu Mangartske skupine, v Razorski in Triglavski skupini, je znatno lepša, ker se opira na narodno označevanje, a tudi tod ni brez hib in kaže tupatam germanizatorsko tendenco. N. pr. naziv Kirchturm za t. 2394 (Mali Razor) je očiten prevod ljudskega naziva »Zvonik«, a je vrhutega še netočen, ker gre to ime samostojnemu stolpu v Prisojnikovem grebenu nad sedlom Mal. Razora.

Vobče pa smemo biti zadovoljni s prenovljeno mapo Julskih planin. Teren je po vsej ploskvi zemljevida dosti enakomerneje

*) Fotogrametrija, ki je ž njo izmerjena večina vrhov v novi mapi, je nova metoda, vendar šele v zadnjih letih; prav dobro se je izkazala posebno ondi, kjer nivelacija ni bila več mogoča.

**) Po novem merjenju je razpored vrhov Julskih planin po njih absolutnih višinah ta-le: Vel. Triglav (2863), Škrlatica (2738), Montaž (2735), Mali Triglav (2725), Vel. Mangart (2678), Viš (2666), Brda (Verd Montasio 2654), Dovški križ (2646), Jalovec (2643), Razor (2601), Vel. Kanin (2592), Velika Ponca nad Martulkom (2592), Rogica (2582) i. t. d.

predelan; tudi se delo ne ustavi ob avstrijsko-laški meji, temveč se točno nadaljuje tudi na sosednje italsko ozemlje, kjer je bila stara mapa le vprav problematski vodnik. Niso pozabljene nove steze, pota, ceste in železnice, zgrajene izza osemdesetih let minolega stoletja na ozemlju Julskih planin, ravnotako ne kočje, brez razlike, so li nemške ali slovenske.

Le nekaj je, da ne bi se očitalo novi mapi (razen že omenjene nomenklature, ki bi ji morali baš vojaški krogi posvetiti dosti večjo pozornost), namreč merilo 1:75.000 — stara, a utemeljena tožba — ne služi za specijalni zemljevid gorskega terena. Za točno risanje detajlov je namreč to merilo premajhno, zemljevid je prenapolnjen in se zaradi tega težko čita, pri tem trpi tudi sicer lepa mapa. Ne rečem, da bi to merilo ne bilo ravno primerno za občni pregled.

Govoriti bi se še dalo o načinu risbe sosebnost glede skalovitih tal, o ptičji perspektivi, ki ni ravno bogvedikako nazorna — a to so avstrijske posebnosti, ki jih mi ne odpravimo, ki se jih je treba torej privaditi — zato bodi končna naša sodba, da smemo novo izdanje priporočati, ker gre našim turistom v prvi vrsti vendarle za čim najnaravnejšo sliko terena — in v tem zmislu je delo lepo izvršeno in pomeni dober korak naprej.

~~~~~

PÓREZEN (1631 m).

PETER BRELIH.

Onih časov, ko so še edino vozniki s svojimi težkimi vozovi opravljali promet med Trstom in severnimi deželami, se spominjajo le še starejši ljudje. Z novimi železnicami je izginilo iz slovenskih dežel ono slavno in priljubljeno »furmanstvo« in le na Goriškem se je vzdržalo še do zadnjega časa, dokler se ni otvorila nova alpska železnica do Trsta. Ta je izpremenila dosedanja promet v deželi. Dolge vrste težko obloženih in pokritih voz, ki so se pomikali vsako sredo s severa proti Gorici, kakor bi šel slavni Žižka s svojo vojsko, te so izginile, nasprotno pa se je število tujcev, ki sedaj prepotavajo te kraje, neverjetno pomnožilo. Na eni strani trgovina, na drugi pa naravne lepote severne Goriške so, ki vabijo tujce.

Med prirodne lepote smemo v prvi vrsti prištevati zeleni Pórezen, ki tvori s svojo slavno znano sosedo Črno prstjo

gorenji del Baške doline. Zračna razdalja teh dveh vrhov ne znaša niti 7 km, višja pa je Črna prst za 214 m. Izrazita oblika lepega Porezna je podobna ajdovemu zrnu. Ob njega severozapadni strani leži že omenjena Baška dolina, na severovzhodnem vznožju gorenji del Selške doline, na južni pa velika Cerkljanska kotlina, v katero se izteka pet dolin.

V geološkem oziru se razlikuje Porezen od Črne prsti kakor tudi od Krnskega in Triglavskega pogorja. To gorovje je zloženo iz dachsteinskega apnenca, Porezen pa sestoji iz sivega in rdečega skrilavčevega laporja iz premogotvorne dobe in je torej za tisočletja starejši od svojih Julskih sosedov.

Obraščen je Porezen od vseh treh strani prav do vrha, le sempatja kaže svoja sivkasta rebra, ki ležijo malone v vodoravnih skladih. V srednji višini ga obdajajo kakor zelen pas okoli in okoli večinoma listnati gozdovi; vsled tega zelenja in finih oblik se prikupi na prvi pogled vsakemu očesu. Na južni strani proti Cerknemu je jako strm in zategadelj za pašo nepripraven, vendar to ne zadržuje drznih Podgorcev, da bi ga z derezami na ostávinah*) in s koso v rokah ne pokosili vsako leto. Sočna porezenska trava je prava delikatesa za živino, ki je v teh krajih jako veliko rede. Na drugih dveh straneh so tri planine za govejo živino. Krasen je pogled, ko se opoldne sestanejo vse tri čede, po številu do tristo glav, na severnem odrastku Porezna, na Slovenski kopi, kjer počivajo.

Nad vse zanimiv je tudi boj, ki se bije vsako leto, ko prizeno živino na planino, pri posameznih čedah. Vsaka ima svojega »kapitana«, ki jo vodi na paši, in takoj prvi dan se prične med najmočnejšimi junci boj za prvenstvo. Premagani vdano odstopajo, med poslednjimi pa se bije često po cel teden neizprosen boj, dokler se eden kakor zmagovalec in kapitan ne vrne k čedi, ki mu potem ves čas vdano sledi. V veliki ponos je kmetu vse leto, če ima on »kapitana« na planini.

Še druga zanimivost in posebnost teh planin je konjska čeda, ki se pase tod. Večinoma so težke kobile z živahnimi žebetimi. Pravo zadovoljnost čutiš, ko ti pride naproti taka čila žival, prosta vseh jermenov in vrvi, ti v pozdrav veselo zahrže in pokima, češ, prav je, da si nas prišel tudi ti obiskat. Tudi konji imajo svojega »kapitana«.

Prava posebnost Porezna pa je njegova flora. To je v resnici planinski vrt žlahtnih in redkih planinskih cvetlic. Mnogi botaniki,

*) na čevljih.

ki so obiskali Porezen, priznavajo, da v tem oziru prekaša celo Črno prst. Žal, da simbol planin, očnice, vedno bolj ginejo. Pri trganju teh krasnih planink se je pred več leti ponesrečil in ubil neki nabiralec iz Idrije; o drugih nesrečah na Poreznu do sedaj ni bilo čuti.

Kakor znano, so naselili pred stoletji v doline pod Poreznom Nemce in ti so si delili tudi porezenske planine s slovenskim prebivalstvom. Spomini na te naselbine so še nekatera imena, ki se rabijo še sedaj, kakor n. pr. Katzenbach, Milchbach i. dr. Tudi imeni »Slovenska*) planina« in »Slovenska kopa« nam pričata o tej delitvi. Porezen ima tudi lepo nemško ime, katerega pa sedanji Nemci, ki pačijo imena naših planin, ne poznajo. Radoveden sem, kaj napravijo iz Porezna, kadar se ga lotijo.

V starih listinah je Porezen imenovan »Possenikh«, v starejših zemljevidih pa »Borodin«, katero lepo ime se sedaj le malo rabi. Pri pastirjih je za Porezen navadno ime »Velika Gega«, za zapadni nižji vrh pa »Mala Gega«. Slišal sem še drug izraz, ki mi je pa ušel iz spomina.

Razgled s Črne prsti spada gotovo med najlepše v Avstrijskih Alpah. Isto lahko rečemo tudi o 1631 *m* visokem Poreznu. Razgled ž njega je z malimi izjemami popolnoma sličen razgledu s Črne prsti, proti jugu in vzhodu pa je še dokaj obširnejši. Na severu Julske planine in Karavanke, pod temi proti vzhodu Kranj in velika planjava proti Kamniku, Kamniške planine, za Polhograjskimi Dolomiti širno Ljubljansko barje, dalje proti jugovzhodu Kranjski Snežnik, Javornik nad Cerkniskim jezerom in Hrušica z Nanosem, na jugu Trnovski gozd, planota pod Gradiško, po kateri se vije Soča (Zdoba) proti morju. Na zapadni strani zreš velikansko in nedovidno Furlansko nižino daleč čez državno mejo tja do Taljamenta z Vidmom, ki ga s prostim očesom prav dobro razločuješ. Ko smo bili pred tremi leti trije člani Cerkljanske podružnice dne 30. decembra na vrhu Porezna, kamor smo dospeli z velikimi težavami, je bil razgled še veliko obširnejši. Čisti zrak nam je razgrinjal pogled s prostim očesom preko Kadorskih Alp tja do Tirolskih Dolomitov, katerih v letnem času tudi z daljnogledom zaman iščeš s Porezna.

Poti na Porezen je več; tri peljejo iz Cerkna in izmed teh sta dve markirani. Najzložnejša je pot čez Labin (669 *m*) in potem prek Velike kope in Huma na sedlo Mederce; tu se združi z drugo markirano potjo, ki vodi iz Cerkna čez Trebevče in Poče

* Govorijo »Slavenska«.

na to sedlo ter jo navadno uporabljajo Cerkljani, ker je krajša in zanimivejša. Visoko nad Počami te privede ta pot med krasne kaskade čistega potoka. Te kaskade zreš v višini kakih 200 *m* nad potjo in 100 *m* pod njo. Na Medercah se združi s temi potmi tudi še pot z Zalega loga na Kranjskem čez Davčo (968 *m*) na Porezen. Od Mederc proti vrhu pelje pot po travi med dehtečimi planinskimi cveticami in je popolnoma brez nevarnosti. V štiridesetih minutah dospeš po njej na vrh.

Tretja pot iz Cerkna čez Gorje nudi priliko, da se lahko ogledaš zanimiva, kakih 20 *m* visoka slapa »Sopota«^{*)}, ki ju dela Zapoška, izvirajoča pod Poreznom. Ko dospeš pod ta šumeča slapa med visoke navpične skale, odkoder vidiš le malo modrega neba nad sabo, te objame prijeten hlad in ne moreš si kaj, da ne bi sedel ter si med občudovanjem nekoliko olajšal nahrbtnika. Tretji slap »Skačnik« je še višji od teh dveh in prav na koncu te ozke dolinice. Ta pot, ki se bode markirala letos, te pripelje na Jeseniško planino na zahodni porezenski strani, kjer se združi z zaznamovano potjo iz Podbrda. V treh do štirih urah dospeš po teh potih iz Cerkna ali pa iz Podbrda na vrh Porezna, kjer stoji lani sezidana kočica Cerkljanske podružnice.

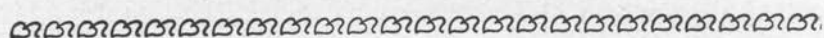
Ta kočica bode otvorjena letos avgusta meseca. Stavba je ena izmed najlepših, kar jih ima naše planinsko društvo. Zidana je iz prav pripravnega kamenja vrhu Porezna. Zunaj ni ometana, ampak so le posamezni skladi zadelani s cementom. Krita je z eternitom in torej na zunaj prav podobna malim trdnjavam ob novi železnici. V pritličju sta obednica in spalnica, v podstrešju pa tudi velika spalnica. Zidala jo je podružnica sama. Ko sem nekega dne nadzoroval zidanje, sem opazil, da se malone vsi delavci kličejo le z imenom Janez ali pa Peter. Pri mali južini jih opozorim na to, nakar smo šteli in s smehom konstatirali, da je med 23 delavci 11 Janezov in 8 Petrov. Še večjo veselost je obudilo, ko sem še jaz povedal svoje ime in tako pomnožil število Petrov na devet.

Ljudstvo samo se je zelo zanimalo za stavbo in v velikem številu obiskovalo Porezen. Po mojem mnenju je bilo lansko leto vsega skupaj gotovo nad 400 oseb na vrhu Porezna.

Gotovo je, da postane Porezen vsled nove kočice in železnice zelo priljubljen in dobro obiskovan vrh posebno Primorcem. Iz Trsta ali Gorice do Podbrda z vlakom, nato na Porezen, kjer se v koči prenoči, in drugo jutro nazaj v Podbrdo in skozi predor

*) Izgovarjajo »Sapàta«.

na Bohinjsko Bistrico in do jezera ali pa na Bled ter zvečer z vlakom nazaj. S Porezna tudi k slapovom Zapoške in v Cerkno, tu odpočitek ter popoldne s pošto po Idrijski dolini k Sv. Luciji in potem na vlak. To je krasen izlet, ki treba zanj samo sobote popoldne in nedelje. Brez dvoma pa tudi drugi planinci ne bodo zamudili nikoli prilike, da se povzpno na ta cvetni in razgledni hrib.

DRUŠTVENE VESTI.

Novi člani. Osrednjega društva: Košir Stanko, c. kr. davčni praktikant v Ljubljani. Bergmann Karel, gostilničar na Rožniku pri Ljubljani. Lauter Ivan, magistr. policijski svetnik. Mencinger Štefan, trgovec. Dr. Pegan Vladislav, odv. kand. Dr. Zarnik Miljutin, magistratni svetnik. (Vsi v Ljubljani.) Kobal Bogdan, c. kr. sodni svetnik na Vrhniki. Jakob Verbič, trg. sodrudnik v Logatcu. — Akademičnega krožka v Pragi: Lotrič Lenart, pravnik, in Sedlak Ivan, tehnik, oba v Pragi. — Cerkljanske podružnice: Lapajne Dragotin, realčni profesor v Idriji. — Kranjske podružnice: Mayr Mici. Fock Anica. Ivanc Fr., učitelj. (Vsi v Kranju.) — Podravske podružnice: Berdajs Viljem, trgovec. Dr. Kovačič Franc, bogosl. profesor. Dr. Pivko Ludovik, gimn. profesor. (Vsi v Mariboru.) — Selške podružnice: Lotrič Franc, sodarski delavec v Dražgošah. — Soške podružnice: Gabrijelčič Milica, učiteljica v Tolminu. Gregorčič Miha, gostilničar na Krnu pri Kobaridu. — Šaleške podružnice: Barle Karel, učitelj. Kac Ferdinand, lesni trgovec. Kac Ivan, veleposestnik. Kac Jožef, veleposestnik. Šalamun Simon, nadučitelj. (Vsi v Šmartnem pri Slov. Gradcu.) Pokršnik Ferdinand, učitelj v Slov. Gradcu. Peitler Jožef, šolski vodja v Šmihelu pri Slov. Gradcu.

Darila. Osrednjemu društvu: »Ta kratk tunel«, dobljena stava, 5 K. Pušica na Zg. Rožniku 2 K 10 h. — Akademičnemu krožku v Pragi: Barton Vaclav, blagajnik, 10 K. Dr. Franta Bohuslav, deželni svetnik v Pragi, 20 K. Dr. Jandl Viljem v Frydlantu 1 K. L. Jakubičkova v Pragi 2 K. E. Kaizl v Pragi 2 K. Kluba čeških turistov podružnica v Kladnem 30 K. P. E. Šittler 10 K. Stüdl Karel v Pragi 10 K. Skupaj 85 K.

K poročilu o občnem zboru osrednjega društva dostavlja g. dr. Švigelj sledeče: »Nisem predlagal, naj se ustanovi za Ljubljanski okraj posebna podružnica in pa posebno osrednje društvo, temveč: naj stopi na čelo Slov. plan. društvu poseben centralni odbor, ki bi ga izvolile vse podružnice, člani osrednjega Slov. plan. društva naj bi se pa strnili v posebno podružnico. — Tudi nisem jemal D. Oe. A. Va. za vzgled, ker ta de facto nima osrednjega (centralnega) društva, temveč le centralno vodstvo in sekcije. — O Žigertovem stolpu sem doslovno dejal, da ga je — kakor so razsodila spodnještajerska sodišča — podrla elementarna sila. — O koči v Koritnici sem poudarjal, da se je zgradila, kolikor je meni znano, proti volji osrednjega odbora, ki pa bi bil moral skrbeti, da bi se bilo doseglo sporazumljenje. — Ost mojega predloga tudi ni bila naperjena naravnost proti podružnicam, marveč sem poudarjal, da treba preprečiti nemalokrat svojevoljno in društvu

često škodljivo gospodarstvo podružnic z društvenim denarjem na ta način, da se denarno gospodarstvo in nadzorstvo vseh podružnic (izvzemši morda češko) centralizira.

Posavske podružnice občni zbor je bil letos dne 19. marca v Narodnem domu v Brežicah. Po pozdravu načelnika g. B. Kuneja je poročal o delovanju podružnice, ki ji je sedež v Sevnici, tajnik g. B. Jurko. Odbor je poskrbel za potrebno izpopolnitev oprave v koči na Lisci in širil zanimanje za planinstvo. Obisk koč je bil še precej dovoljen, obiskalo jo je 107 hribolazcev. Sedaj šteje podružnica 23 rednih članov. Dohodkov je imela lani 176 K 40 h, stroškov 183 K 39 h, torej primanjkljaja 6 K 99 h.

Radovljiške podružnice redni občni zbor se je vršil v nedeljo dne 7. aprila ob jako številni udeležbi na Bohinjski Bistrici. Zbor je otvoril podružnični načelnik, g. dr. Janko Vilfan, pozdravlja udeležence in g. dr. I. C. Oblaka kot zastopnika Koroške podružnice in posebno g. dr. pl. Andrejko, ki je prihitel iz oddaljene Postojne, nadalje župane z Breznice, iz Begunj in iz Srednje vasi in pa našega zvestega in delavnega poverjenika v zgornji Bohinjski dolini, g. župnika Berlica. Med govorom sta dospela še gg. župnik Piber z Boh. Bistrice in dr. Tominšek iz Ljubljane kot zastopnik osrednjega odbora, ki ju je predsednik tudi kar najprisrčneje pozdravil. V velikih potezah je potem opisal podružnično delovanje v preteklem letu. Naša podružnica deluje s skromnimi sredstvi, toda z lepimi uspehi. Med temi je omeniti na prvem mestu lepe planinske kočje na vrhu Babjega zoba, ki je tudi že plačana, ne da je bilo treba podružnici za to napraviti kaj dolga. V podrobnem delu se je izvršilo veliko novih markacij. Koča na Velem polju je tudi dobro uspevala, obisk poskusne kočje na Konjščici je bil zadovoljiv. Skupni izleti se niso obnesli in se za bodoče opuste. Pač pa je med posameznimi člani veliko zanimanje za planinstvo. Odbor se je udeležil otvoritve Kamniške kočje. — Nato je poročal blagajnik, pos. tajnik g. Pohl in, o denarnem stanju, ki je tudi letos prav zadovoljivo. Računski sklep izkazuje 300 K 20 h končne gotovine in do 7000 K premoženja. — Po poročilu blagajnikovem, ki se je odobrilo, je poročal namesto zadržanega tajnika g. dr. pl. Andrejka o delovanju podružničnem v letu 1906. To delovanje je obsegalo zlasti izpopolnitev in nadaljevanje markacij v Blejski in Gorjanski okolici. Ondi se je tudi z ozirom na množiči se tujski promet postavilo mnogo tablic in kašipotov. V reklamnem delu smo storili letos prvi korak s tem, da smo postavili pet reklamnih tabel s fotografijami najlepših točk našega področja po različnih postajah in hotelih. Najvažnejša pridobitev je pa stavba kočje na Rjavem vrhu nad Babjim zobom, ki se je kar natihoma zgradila. Največja zasluga gre požrtvovalnemu članu g. Mihi Tavčarju in pa županu Burji. Ta kočja se letos slovesno otvori. Koča na Velem polju se bode morala povečati, ker ne zadostuje več naraščajočemu obisku. Tudi kočjo na Konjščici treba opremiti. Sploh moramo reči, da smo leta 1906. za dober kos napredovali. Ko se je to poročilo odobrilo, je predlagal gospod župnik Berlic, naj se poskusna kočja na Konjščici izpremeni v stalno in primerno opremo, ker je to jako lepa in lahko dostopna točka. G. Mijo Grobotek je izjavil, da je pripravljen v opremo te kočje podariti dve postelji. Predlog se je po nekaterih ugovorih g. učitelja Jenska soglasno sprejel. Nato je g. župnik Piber v prelepem govoru zahvalil podružnico, da je priredila shod na Boh. Bistrici in s tem pokazala, da se v resnici zanima za Bohinj. Glavna pozornost se mora letos obrniti v te kraje, in

sicer moramo najprvo poskrbeti za udobnost v naših kočah in tudi pri potih. Zato se morajo vsa pota premarkirati, kočice povečati itd. Jako potrebna je zgradba kočice na Rodici, ker vodi nanjo krasna pot od jezera. Tudi na Rudnici naj bi se postavil razglednik. Podružnice čaka obilo lepega dela. — Nato se je oglasil dr. I. C. Oblak iz Celovca kot zastopnik Koroške podružnice. Pozdravil je bratsko podružnico in, hvaleč sistematično nje delo, želel, da bi delala skupno in sporazumno s Koroško. Radovljiška podružnica je razumela pomen in vpliv reklamnega dela. Odobravati je, da podružnica svoje občne shode prireja ne samo v Radovljici, nego tudi na Bledu, letos v Bohinju, in s tem popularizuje planinsko idejo. Ideja koncentracije društvenega delovanja v Bohinju je dobra, a postaviti jo bode treba na širšo podlago: na nekako zvezo vseh podružnic ob novi železnični progi, torej Soške, Koroške, Radovljiške in Kranjskogorske. Končno je predlagal, da se duši vsega gibanja, požrtvovalnemu dr. pl. Andrejki, izreče za njegovo uspešno delovanje priznanje in zahvala občnega zbora. Z velikim navdušenjem sprejeto. Dr. pl. Andrejka, zahvaljujoč se na priznanju, je opozoril potem, da ne smemo pozabiti moža, ki je lani storil največ, da smo dobili novo kočico na Babjem zobu, to je g. Miha Tavčar, in naj se njemu izreče zahvala občnega zbora. Sprejeto. — G. nadučitelj Rihtaršič iz Srednje vasi je priporočal, naj se zaznamuje pot iz Srednje vasi k slapom Ribnice. Nato je izpregovoril g. dr. Tomišek in izrazil, zahvaljujoč se za pozdrav predsednikov, svoje veselje nad današnjim, tako dobro obiskanim občnim zborom. Pozdravil je vse navzočne člane Radovljiške podružnice v imenu osrednjega odbora kar najprisrčneje. Najlepše soglasje je bilo v zadnjih letih med osrednjim odborom in Radovljiško podružnico, in ako je letos prišlo do malega nesoglasja radi prispevka za »Planinski Vestnik«, so to zgolj administrativne zadeve, ki se kmalu zopet poravnajo. Delovanja podružničnega osrednjega odbora ne omejit; dela le tam, kjer vidi, da treba pomagati. Radovljiška podružnica pa zavzema že eno prvih mest, kar ji je odbornik in duša dr. pl. Andrejka. Želi, da se ohrani dosedanje lepo razmerje in se ne skali po tujih vplivih. Končno je pojasnil delovanje Slovenskega planinskega društva v Triglavskem pogorju in označil posebno ovire, ki nam jih dela verski zaklad. — G. Ravhekar z Boh. Bistrice je protestiral proti neumestnemu pretvarjanju starih imen, opozarjal nadalje, da se slap Savice nahaja v jako slabem stanju, in predlagal, naj se poskrbi, da se pot in držaji popravijo. — Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni: za načelnika dosedanji načelnik g. dr. Janko Vilfan, za odbornike pa, in sicer: za Radovljico gospoda Pogačnik in Pohlin, za Bled g. Peternel, za Gorje g. Jensko, za Bohinj gg. Berlic in Piber, za levi breg Savski g. Čop, za desni g. Dernič. Dr. pl. Andrejka, ki je bil tudi izvoljen, je izjavil, da ne more z ozirom na oddaljenost svojega dosedanjega bivališča več uspešno delovati v odboru, ter se zahvalil za izkazano mu zaupanje, obljubil pa je, da se bode tudi poselej živo zanimal za ljubo mu podružnico. — Naposled se je oglasil še g. učitelj Jensko in zastopal mnenje, da naj podružnica vsled neuspeha lanskega leta ne opusti skupnih izletov, posebno z ozirom na tujce na Bledu in drugod. Po daljšem razgovoru se je sklenilo, da se prepušča ureditev te zadeve odboru. — S tem je bil končan dnevni red

Občni zbor Kamniške podružnice. Osrednji odbor je v zmislu

§ 35. društvenih pravil sklical redni občni zbor Kamniške podružnice na dan

15. junija t. l. ob poldevetih zvečer v Fischerjevem hotelu v Kamniku. Udeležilo se ga je 36 članov iz Kamnika in dva zastopnika osrednjega odbora iz Ljubljane. Član osrednjega odbora, gospod profesor Ivan Macher, je otvoril občni zbor in pojasnil, zakaj je bil osrednji odbor primoran sklicati podružnični občni zbor. V imenu osrednjega odbora je imenoval temu občnemu zboru podružničnega načelnika gospoda notarja Emila Orožna za predsednika in gospoda župana dr. Al. Krauta za namestnika. Po poročilu podružničnega načelnika so se razvile razne debate in končno se je sprejel predlog, da se skliče v kratkem izreden občni zbor, na katerem naj se poda natančno poročilo o podružničnem delovanju, osobito tudi razložijo in odobré računi. Pri volitvi odbora za prihodnjo triletno dobo so bili izvoljeni: za načelnika g. Jernej Kemperle, trgovec v Kamniku, za odbornike pa gg.: Fran Stele ml., odvetniški uradnik, Dragotin Kumer, trgovec, Ivan Hudobilnik, posestnik (vsi v Kamniku), in Karel Prelesnik, gostilničar in posestnik v Stahovici. Za revizijo računov sta bila izvoljena gg. Ferdinand Ferjančič, gozdar, in Hinko Sachs, tiskarnar (oba v Kamniku).

Selška podružnica. Odbor te podružnice za Škofjeloški okraj s sedežem v Železnikih se je na l. rednem občnem zboru dne 21. maja t. l. takole konstituiral: g. Anton Pfajfar, župnik v Dražgošah, načelnik; g. Josip Demšar, usnar v Železnikih, načelnikov namestnik; g. Ivan Štupica, učitelj v Dražgošah, tajnik; g. Franc Šmid, župan v Selcih, blagajnik; odborniki: g. Juri Karlin, župnik v Sorici; g. Fran Sever, župnik pri Sv. Lenartu; g. Fran Demšar, župnik na Zalem logu; g. Gabrijel Thaler, gostilničar v Železnikih. — Odbor je sklenil nabirati nove člane in markirati pota. Markiranje naj se izvrši sistematično. Vsak odbornik naj prevzame svojo okolico. Najprej naj se markirajo tale pota: iz Dražgoš čez Jelovico na postajo »Štenge« in na Rakitovec, iz Železnikov na Porezen, iz Podbrda v Sorico in na Rakitovec, od Sv. Lenarta v Sv. Valentin, Javorje, Poljane, iz Selc k Sv. Lenartu. Orijentacijske table naj se napravijo enotne. Gostilne za prenočišče se priporočajo: Tavčarjeva v Selcih, Thalerjeva v Železnikih, Demšarjeva na Zalem logu, Lovro Pintarjeva v Sorici, Fojkarjeva v Luši.

Prešernova veselica v Kranju. Veselica, katero je priredila podružnica v Kranju dne 2. t. m. v korist »Prešernovi koči« na Stolu, je uspela kljub neugodnemu vremenu prav dobro. Zahvala za sijajni gmotni uspeh gre v prvi vrsti požrtvovalnemu delovanju kranjskih gospe in gospodičen, ki so zastavile v prospeh te planinske veselice vse svoje moči. Veselica se je vršila v »Zvezdi«, ki je bila primerno urejena. Blizu vhoda je stal Aljažev stolp, da so si mogli ogledati to našo planinsko stavbo tudi planinci, ki še niso dosedaj poleteli na Triglav; njih imena se bleste v spominski knjigi, katero je vodila gospa M. Pirčeva. Pri vpisu so dobili izletniki planinskih in dolinskih cvetk, ki sta jih nudili gospodični Hani Sajovičeva in Vera Šavnikova. Da ni manjkalo blizu Aljaževega stolpa tudi Staničevega zavetišča, kjer so dobivali upehani turisti iz večjih rok g. Wagnerja prvo pomoč, je samo ob sebi umevno. V tem gorskem svetu smo opazili več koč, ki sicer niso bile označene z imeni veleslavnih turistov, pač pa so nudile mnogoštevilnim izletnikom vsega v razkošju in obilju, da je bilo zadoščeno zahtevam še tako razvajenega turista.

Pivo (Mayrjevo, Fischerjevo, menceško in škofjeloško) so točile gospe Leop. Krennerjeva in Anica Zupanova ter gospodične Mici Bedenkova, Anica

in Mimi Fockova. V koči za vino so ti postregle z izborno Joštarjevo in Franckovo kapljico gospa Herm. Valenčičeva in gospodične Katica Krčeva, Ida Mallyjeva in Nuša Sajovičeva. Da pa niso trpeli navdušeni hribolazci lakote, nego se krepčali za nadaljne »ture«, je skrbela gospa Marija dr. Kušarjeva, ki si je stekla za ves planinski »izlet« največjih zaslug. S pravo planinsko gostoljubnostjo je postregla v družbi gospe Zofije Guzeljeve ter gospodičen A. Mallyjeve, Fanči Pollakove in Vikt. Skabernetove vsakemu, ki je iskal zavetišča v tej koči. Za turiste, ki tudi v gorah ne marajo pogrešati mestnih udobnosti, sta bili postavljeni koči za šampanjec in sladoled. V prvi so oživljale goste s penečo kapljo gospa Nika Bučarjeva in gospodične Jelica Mayrjeva, Mara Polakova in Karla Sajovičeva; v drugi so pa oslajale spehane: gospa Zora Lampretova v družbi gospodičen V. Golobove, Malči Kalingerjeve in Anice Mayrjeve. Marsikateri planinec, ki morda dosedaj ni imel sreče pri svojih turah, jo je naši pri srečolovu, ako sta ga obdarili gospodični A. Jägerova in A. Pravstova. Oni, ki so bili tako nesrečni, da so izgubili svoje turistske potrebščine, so jih mogli nabaviti v šatoru pri »Planinskem krošnjarju«, ki je kljub svoji in svojih pomočnikov pridnosti komaj zadoščal navalu kupcev. Sponočnimi, zapoznelimi izletniki pa je imela v kavarniškem šatoru mnogo posla gospa Antonija Kalanova, kateri sta pomagali gospodični Mici Golobova in Vida Polakova.

Veselo vrvenje je povekševalo krasno petje čitalniškega pevskega zbora pod vodstvom g. V. Rusa. Niže doli v dolini pa je rajala mladina ob zvokih slavne meščanske godbe na plesišču.

Dasi vobče vreme ni bilo ugodno, je vendar vladala, na veselici neprisiljena zabava in pravo planinsko veselje, ki bi bilo v luninem svitu šele prav vzkipelo, da ni posegel baš ob takih prilikah nenaklonjeni Jupiter Pluvius s kruto roko vmes ter razpršil vesele planinske družbe.

S posebnim veseljem nas je navdalo, da so se udeležili veselice v tako obilnem številu dragi gostje iz Ljubljane, Radovljice, Škofje Loke, Tržiča in drugih krajev Gorenjske. Nadejamo se, da so bili vsi izletniki kljub slabemu vremenu z veselico tako zadovoljni, kakor je zadovoljen sedaj odbor z nje gmotnim uspehom.

Dohodkov je bilo 2324 K 92 h. Ker so narasli stroški na 1373 K 74 h, je ostalo prebitka 951 K 18 h.

Da je uspeh tako nepričakovano sijajen, se imamo zahvaliti častitim damam, ki so se neumorno trudile, dalje pa tudi radodarnim kranjskim meščanom, ki so vsak po svojih močeh prispevali v prospah veselice. V gotovini so namreč darovali: po 20 K: gospa I. Kokaljeva in g. R. Sušnik; po 10 K: gg. F. Hlebš, A. Korošec, I. Konkulik, I. Lampret, R. Marenčič, Fr. Omersa, dr. V. Štempihar in gospa A. Štempiharjeva; po 6 K: g. dekan Ant. Koblar in gospa Alb. Majdičeva; po 5 K: gg.: nadzornik I. Kalinger, Ferd. Polak, L. Rebolj in gospodična Fanči Polakova; po 4 K: g. A. Depoli in gospodična M. Zhishmanova; 3 K: g. A. Zupančeva; po 2 K: gospodje M. Čadež star., A. Kocmut, I. Ovčjak, sodnik I. Pogačnik in Ant. Šinkovec. Jestvine so darovali: gg. I. Benedik, Jos. Benedek, N. Bučar, prof. Bučar, Fr. Chrobath, K. Čadež, L. Dolenz, Ter. Dolenc, L. Eržen, Ter. Florian, I. Fock, A. Golob, J. Golob, I. Gomilšak, Zof. Guzelj, K. Jäger, J. Jeglič, Jos. Kovač, J. Kovačič, I. Krč, I. Křivanec, A. Kušlan, Mar. dr. Kušar, I. Lampret, J. Likožar, I. Logar, Fr. Luznar, J. Majdič, V. Majdič, A. Mally, trgovina »Merkur«, Zvonka Mihelič, Franc Omersa, M. Pirc, I. Polc,

M. Prevc, J. Pučnik, A. Rohrmann, J. Sajovic, Jean. Sajovic, Olga dr. Šavnik, Leop. Šavnik, I. Šumi, H. Valenčič in A. Zupan; — pivo: gg. M. Mayr, E. Rooss, L. Šmid in A. Starè (po zastopniku g. Wenzlu); — vino: gospa J. Kovač in liker gospa M. Rant; — sladčice: gospe N. Bučar, E. Bloudek, I. Frisch iz Ljubljane, Ter. Konc, Jos. Krisper, I. Křivanec, Z. Lampret, Mat. Majdič, A. Mally, Krist. Omersa, gospodična A. Omersa, gospe I. Pfeifer, M. Pirc, Magda Rant in Anica Zupan ter gospodična Anica Zalaznik iz Ljubljane; — cigarete: g. R. Krisper; — cvetlice: gospe M. Chrobath, I. Kokalj, gospodična M. Nadižar in postajenačelnik g. I. Inglitsch.

Namesto vstopnine k veselici so poslali gg.: po 10 K: iz Ljubljane: dr. J. Demšar, arhitekt C. M. Koch, Fr. Kadilnik, sl. kreditna banka, ces. svetnik J. Murnik, J. Poklukar, Josipina Jarc iz Medvod, dr. Živko Lapajne iz Št. Vida, Jos. Pogačnik, drž. in dež. poslanec iz Podnarta; po 5 K: iz Ljubljane trg. L. Souvan, Filip Zupančič, mest. stavb. mojster, knjigotržec L. Schwentner in lekarnar Ubald pl. Trnkoczy, I. Ambrož, c. kr. morn. kurat, iz Šibenika, Fr. Finžgar, župnik v Želimirjah, in Raf. Thaler, trgovec v Škofji Loki; po 4 K: prof. Jak. Zupančič iz Gorice in A. Šarabon iz Ljubljane po 3 K: I. Magdič, salonski krojač in I. Wider, um. vrtnar iz Ljubljane; po 2 K: dr. Fr. Kogoj z Jesenic, župnik Tom. Potočnik z Breznice; iz Ljubljane: prof. R. Perušek, A. Soklič, prof. dr. Jos. Tomišek in župnik I. Vrhovnik; po 1 K: prof. Fr. Novak iz Ljubljane in J. Schrey, pos. in poštar, z Jesenic.

V korist zgradbi »Prešernove koč« je nadalje poslala gospodična Ivanka Jegličeva iz Ljubljane 112 K 57 h, za kar bodi izrečena na tem mestu prisrčna zahvala njej in vsem p. t. darovalkam in darovalcem. Darovali so gg.: 10 K 5 h Melh. Tomec, 10 K A. Treven, 6 K 42 h I. Kunaver; po 5 K župnik J. Krst. Trpin in nadsvetnik M. Zamida; 4 K 50 h Avg. Ultscher; po 4 K F. Keršič, Fr. Korošec in svetnik dr. Fr. Zbašnjik; po 3 K: župnik Fr. Finžgar, A. K. L. Medic, F. P. S.; 2 K 20 h Fr. Žemlja; po 2 K: dr. Edv. Bretl, Fr. Ditrich, H. L. (dvakrat), kaplan A. Medved, K. Meglič, T. Mencinger, G. Nebenführer, Fr. Papler, R., I. S., Skaberne in I. Veber; 1 K 60 h vesela družba; po 1 K: Boc, I. Finžgar, Fr. Košmelj, H. Logar (dvakrat), Fr. Mandeljč, I. M., M. K., T. Mencinger, prof. M. Pajk, L. Puh, Mar. Schnabel, J. Veber in L. Zdešar; 80 h L. Tratnik.

Otvoritev koč. Na Črni prsti 28. t. m., na Kredarici, v Vratih in na Kamniškem sedlu 29. t. m. Koča na Kredarici in Aljažev dom sta vedno zalozena tudi s svežim mesom, Kadilnikova koč samo ob nedeljah in praznikih.

Kocbekova koč bo tudi letos od 15. junija do 15. septembra oskrbovana. V koči se bode dobilo pivo, vino in razne konzerve. Oskrbnik koč bode naš zanesljivi in dobro znani Juri Planinšek iz Luč.

Idrijska podružnica priredi izlet na Javornik dne 1. julija. Kočo (Pirnatovo koč) otvori slovesno dne 4. avgusta; ako bi bilo ta dan neugodno vreme, pa 11. avgusta.

Kočo na cerkniškem Javorniku je prepustilo lovsko društvo »Hubertus« našim članom v porabo. V nedeljo 16. t. m. je bila otvoritev. Ključ se dobi v »Narodnem hotelu« g. Paternosta v Postojni.

Markacije v Postojnskem okraju. Zaznamoval se je idilski izprehod iz Postojne na Orehek in postavil primeren kašipot.

Nanos. Osrednji odbor je dal popraviti in zaznamovati ter z napisnimi tablami opremiti pota na Nanos. Ta vsakemu lahko pristopna in glede krasnega razgleda silno zanimiva gora je vredna, da jo vsak hribolazec obiše.

Čudne razmere. Te dni so potovali angleški časniki v avstrijskih pokrajinah in so pri tem posetili tudi našo lepo Gorenjsko. Železniško ministrstvo je poskrbelo, da so se redki gostje povsod primerno sprejemali. Njih sprejem v Bohinju in na Bledu je prevzela s posredovanjem ministrstva »Deželna zveza za promet tujcev v Ljubljani«. Vse je bilo prirejeno tako, da dobé gostje dober vtisk o naših pokrajinah, in deželna zveza se je hotela ogniti vsaki narodnostni demonstraciji. To je bil tudi očitno povod, da se k sprejemu Angležev ni pritegnilo niti Slovensko plan. društvo, niti nemški Alpenverein.

Toda kaj so priredili naši Ultragermani? Uradni list Kranjske dežele — Laibacher Zeitung — je prinesel o priliki prihoda angleških gostov svečanostno prilogo, katero so izročili ne vemo kateri funkcionarji — angleškemu žurnalistom že na potu v Gorici. To je bilo tudi že v uradnem listu napovedano in torej vsekakor s privoljenjem vladnih organov pripravljeno. Za hrbtom društva, ki je — ogibaje se vsake politične akcije — imelo počastiti tujce, so torej naši nemškonacionalni krogi uprizorili manifestacijo, ki je krenila čisto na politično polje. Namen je bil očividni: označiti našo lepo slovensko Gorenjsko za nemško domeno!

Naše planinske kroge zanima seveda le vsebina izdane svečanostne priloge; treba nam samo pogledati, kdo jo je spisal. Nekak stvarni uvod je le spis pl. Radicza, vse drugo je pusto hvalisanje delovanja nemškega Alpenvereina in njegovih naprav, spisano po tesnosrčnih njegovih sedanjih in bivših načelnikih in odbornikih, t. j. dr. E. Bocku, prof. Belarju in dr. Roshniku. Da biva pri nas slovenski rod, so popolnoma zatajili; Slovenskega plan. društva seveda niti ne omenjajo, a celo pri popisu krajev, koder dominujejo naprave Slov. plan. društva, so jih vse zamolčali, tako pri opisu Triglava našo Triglavsko kočo na Kredarici, Vodnikovo kočo na Velem polju ter celo Aljažev stolp na vrhu Triglava, pri opisu Vrat pa naš impozantni Aljažev dom. Prezrli so seveda našo Kadilnikovo kočo, čeprav stoji prav na vidiku, na vrhu Golice, in ne v kakem zaduhlem kotu kakor popravljen podrtje Valvasorjeve koče. To ni niti stvarno niti dostojno opisovanje naših najlepših krajin, s tem se slepe tujci. Da se je kaj takega sprejelo v uradno glasilo Kranjske dežele, temu morajo biti krive le — čudne razmere.

Ob tej priliki pa je umestno primerjati, kako postopajo še drugi oblastveni organi proti »Slov. plan. društvu« in kako proti nemškemu. So pri nas ljudje, ki očitajo Slov. plan. društvu, da se je v Triglavskem pogorju dalo prehiteti po nemškem Alpenvereinu. Res je, da je Alpenverein ravnokar povečal svojo Dežmanovo kočo (saj je tudi dobil po oporoki nekoga Mlakarja potrebna gmotna sredstva); tudi poveča Marije Terezije kočo nad Velim poljem in Franc Ferdinandovo kočo v dolini Sedmerih jezer. Nove poti pa je napravil nemški Alpenverein v okolici Marije Terezije koče z očitnim namenom, obrniti promet k tej koči in ga odvrniti od Velega polja, kjer ima Slov. plan. društvo svojo Vodnikovo kočo.

Svet, koder se razprostira to delovanje, je last verskega zaklada in organi verskega zaklada brez vsakega zadržka dovoljujejo nemškemu Alpenvereinu vsakršne naprave, katerih si zaželi. Slov. plan. društvo pa tam, koder ima verski zaklad svoj svet, sploh ne more delovati, ker mu organi verskega zaklada ne dovolijo niti najmanjše poti. Tako je Slov. plan. društvo nameravalo graditi pred nekaj leti jahalno pot skozi Krmo na Kredarico in jo imenovati cesarja Franca Jožefa jahalno pot; toda verski

zaklad ni dovolil te naprave, čeprav bi jahalna pot ne bila nič drugega kakor razširjenje že obstoječe planinske steze.

Ko smo dodelali kočo na Kredarici, ki stoji na občinskem svetu, so bili organi verskega zaklada mnenja, da je en del naše kočje postavljen na svetu verskega zaklada, in res so povzročili uradno razmerjenje sveta ter je vse kazalo, da hočejo en del sveta, kjer stoji kočja, pripoznati verskemu zakladu, ki bi nam potem lahko delal glede naše kočje najhujše težave. Pri dotičnem merjenju se je moralo Slov. plan. društvo dati zastopati po g. dr. Tominšku in g. nadinženirju Žužku in le vsled natančne kontrole teh dveh zastopnikov se je posrečilo dognati, da stoji naša kočja na našem svetu, ne pa na svetu verskega zaklada.

Ko se je postavil Aljažev stolp na vrhu Triglava, se je vložila proti našemu društvu takoj ovadba, da je premaknilo triangulacijsko znamenje, in šele po posredovanju gosp. župnika Aljaža se je doseglo, da je Aljažev stolp država sama sprejela za triangulacijsko znamenje.

Naše društvo je prosilo verski zaklad, da bi smelo zaznamovati pote od Sv. Višarj v Zajezero, katere so itak romarji že uporabljali; markacija se je pa takoj prepovedala in vkljub temu, da se je društvo obračalo celo na poljedelsko ministrstvo, je dalo goriško ravnateljstvo verskega zaklada vse dotične pote zapreti. Težave in ovire so se delale Slov. plan. društvu tudi pri markacijah po Trnovskem gozdu.

Slov. plan. društvu je torej s tem računati, da tam, koder je svet verskega zaklada, ne more prav nič delovati, dočim se nemškemu Alpenvereinu privoli vsaka naprava in naklanjajo vse ugodnosti. To dvojno mero je bilo treba enkrat pribiti, in sicer tudi našim planincem v pojasnilo, da uvidijo, zakaj naše društvo v okolici Triglava, koder je lastnina verskega zaklada, ni moglo razviti svojega delovanja. Naposled se usojamo vprašati, ali je verskega zaklada svet zaseben ali državen? To vprašanje naj rešijo naši državni poslanci!

RAZNOTEROSTI.

Dijaška prenočišča. Po zgledu »Kluba čeških turistov«, ki je ustanovil po čeških deželah za potujoče dijake brezplačna prenočišča v vseh večjih krajih, si je nadel to nalogo tudi »Akademični planinski krožek« v Pragi, da isto izvede po Slovenskem. Danes navedemo kraje, kjer imamo že zagotovljena taka dijaška prenočišča ali brezplačna ali pa za nizko ceno. Rodoljube, posebno pa še naše podružnice prosimo, naj poskrbijo v onih večjih krajih, ki niso še med naštetimi, vsaj za eno ali dve postelji, bodisi v zasebnem stanovanju ali pa v gostilni, dalje tudi gostilno in cene, za katere bi se dobili preprost zajutrek, obed in večerja. To naj se naznani na dopisnici »Akademičnemu plan. krožku«, Praga — Kr. Vinogradi, Šafaříkova ulica 7., od 5. julija dalje pa: »Akademičnemu plan. krožku«, Cerkno — Goriško. V začetku julija izda krožek poseben »Seznam dijaških prenočišč« ter legitimacije, s katero se mora izkazati vsak dijak, ki se hoče poslužiti ugodnosti. Vsako prenočišče dobi lično izdelano tablo z napisom »Dijaško prenočišče« in z znakom »S. P. D«.

»Dijaška prenočišča«, priglášena do 16. junija, so v naslednjih krajih:

Kranjsko: Ljubljana, Kamnik, Srednja vas (v Poljanski dolini), Nova vas (pri Žireh), Idrija, Logatec, Laze pri Planini, Cerknica — Rakek, Št. Peter, na Krasu, Velike Lašče, Metlika, Št. Vid pri Zatični, Sv. Rok pri Zatični,

